

Osoko bilkura

Iruñeko udaletxean, 2021eko azaroaren 26an.

Batzar-agiria

Urrutia, Andres, euskaltzainburua,
Coyos, Jean-Baptiste, euskaltzainburuordea,
Arejita, Adolfo, idazkaria,
Urkia, Miriam, Iker sailburua,
González de Viñaspre, Roberto, diruzaina
Aleman, Sagrario, Jagon sailburua
Azkarate, Miren,
Iñigo, Andres,
Kaltzakorta, Jabier,
Kintana, Xabier,
Oñederra, Miren Lourdes,
Rekalde, Paskual,
Salaberri, Patxi
Uribarren, Patxi, eta
Zabaleta, Patxi.

Mujika, Alfontso Osa, Erramun,
zegozkien gaietan.

Ezin etorria adierazi dutenak: Aurelia Arkotxa; Jose Irazu “Bernardo Atxaga”; Txomin Peillen; Andoni Sagarna; Xarles Videgain eta Mikel Zalbide.

Ahalak: Aurelia Arkotxak ahala Miriam Urkiari; Jose Irazu “Bernardo Atxaga”k ahala Andres Urrutiari; Andoni Sagarnak ahala Miriam Urkiari; Xarles Videgainek ahala Patxi Zabaletari; Mikel Zalbidek ahala Andres Urrutiari.

Batzarra Iruñean, udaletxean, egin da,

2021eko azaroaren 26an, ostiralean.

A. Urrutia euskaltzainburuak euskaltzain guztiak agurtu eta etorririkoen zerrrenda eta ahalak irakurri ditu. Quoruma badela egiaztatu ondoren, azaroko Osoko bilkurari hasiera eman zaio.

1. Osoko bilkurako (2021-10-29) bilera-agiria onestea, hala erabakiko balitz.

E. Osak aditzera eman duenez, idatziz ez da oharririk jaso. A. Urrutiak ahoz oharririk egin nahi den galdetuta, ez da egin. Ondorioz, 2021eko urriaren 29ko bilera-agiria onartu da, bere horretan.

Bilera-agiriaren onarpenari dagokionez, P. Zabaletak eskatu du agirian jasotzea, alde batetik, berak zuri bozkatu duela, eta, bestetik, X. Videgainek ez duela bozkatu.

2. Ibon Sarasola euskaltzain emeritu izatearen ondoriozko domina hutsartea.

Arautegiaren 33. eta 34. artikuluen arabera, hutsartea betetzeko, M. Azkarate, R. González de Viñaspre, P. Rekalde eta A. Sagarna euskaltzain osoek Alfontso Mujika Etxeberria euskaltzain urgazlea aurkeztu zuten Gasteizen, Etxezarra erai-kinean, 2021eko urriaren 29an eginiko Osoko bilkuran.

Horiek horrela, hautagaia izendatzeko bozketa egin da. Denera, zuzenean eta ordezkatuak, 20 euskaltzain egon dira. Emaiza ondokoa izan da:

- Alfontso Mujika hautagaiaren alde: 18 boto.
- Boto zuriak: 2.

Ondorioz, Arautegiak eta Barne-erregelek diotena betez, Alfontso Mujika Etxeberria euskaltzain oso izendatu da.

3. Bizkaiko, Gipuzkoako eta Ipar Euskal Herriko euskaltzain urgazleak eta oho-rezko euskaltzainak, atzerrikoak barne direla, izendatu.

A. Urrutia, J.-B. Coyos, A. Arejita, R. González de Viñaspre, M. Urkia eta S. Aleman euskaltzain oso eta Zuzendaritzako kideek, Akademiaren Arautegiaren 3. eta 38. artikuluek eta Barne-erregelaren 6. artikulua diotenari jarraikiz, ondoko pertsonak proposatu dituzte euskaltzain oho-rezko izateko, euskaltzain oso batzuei kontsultak egin ondoren:

ARABA-BIZKAIA	GIPUZKOA	NAFARROA	IPAR EUSKAL HERRIA	EHTIK KANPOKOAK
Antton Aldekoa-Otalora Zamalloa	L. Alberto Aranberri Mendizabal	Manolo Arozena Mitxelena	Piarres Aintziart	Bernhard Hurch
Pilare Baraiazarra Txertudi	Itziar Idiazabal Gorrotxategi	Carlos Garaikoetxea Urriza	Luzien Etxezaharreta Galtzagorri	José Antonio Pascual Rodríguez
Jesus Eguzkitza Gorostiza	Anjel Lertxundi Esnal Xabier	Maria Pilar Lasarte Zubitur	Daniel Landart Urruti	José María Sánchez Carrión
Juan Luis Goikoetxea Arrieta	Mendiguren Bereziartu	Daniel López Moreno	Mixel Oronoz Tricot	
Lontzo Zugazaga Martikorena	Jose Antonio Mujika Casares Ramon Saizarbitoria Zabaleta	Rosa Miren Pagola Petrirena Pakita Zabaleta Zabaleta	Marikita Tambourin	
	Josu Zabaleta Kortaberria			

Aurkezpenaren ondoren, hautagaiak banan-banan bozkatu nahi diren galdetuta, inork ez du halakorik proposatu. Ondorioz, aurkezturiko zerrenda aho batez onartu da.

Ondoren, euskaltzain urgazleen txanda iritsi da. Aztergai honi buruz, gogorarazi da gaurkoan Bizkaikoak, Gipuzkoakoak, Ipar Euskal Herrikoak eta Euskal Herri-
tik kanpokoak izendatuko direla, Arabakoak eta Nafarroakoak lehenago izendatu ziren eta. Horiek horrela, A. Urrutia, J.-B. Coyos, A. Arejita, R. G. de Viñaspre, M. Urkia eta S. Aleman euskaltzain oso eta Zuzendaritzako kideek, Akademiaren Arautegiaren 3. eta 38. artikuluek eta Barne-erregelen 6. artikulua diotenari jarraikiz, ondoko pertsonak proposatu dituzte euskaltzain urgazle izateko, euskaltzain oso batzuei kontsultak egin ondoren:

BIZKAIA	GIPUZKOA	IPAR EUSKAL HERRIA	EHTIK KANPOKOAK
Libe Agirre Llona	Kike Amonarriz Gorria	Mixel Aurnague Miguelgorry	Manuel González González
Eneko Barrutia Etxebarria	Nerea Azurmendi Zabaleta	Eneko Bidegain Aire	Mikel Morris Pagoeta
Eba Gaminde Egia	Asun Garikano Iruretagoiena	Itxaro Borda Xarriton	
Pedro Mari Goikoetxea Linaza	Aizpea Goenaga Mendiola	Pantxoia Etxegoin	
Nerea Mujika Ulazia	Oroitz Jauregi Nazabal	Marie-Andrée Ouret	
Elixabete Piñol Olaeta	Jon Sarasua Maritxalar		

Aurkezpenaren ondoren, hautagaiak banan-banan bozkatu nahi diren galdetuta, inork ez du halakorik iradoki. Ondorioz, aurkezturiko zerrenda aho batez onetsi da.

4. Exonomastika. *Hizkuntza hil eta klasikoen araua* (47. araua) eguneratzeko proposamena. Jasotako oharrak aztertu eta erabakiak hartu.

A. Mujika euskaltzain oso izendatu berria eta Exonomastika batzordeko idazkaria batzar aretora sartu da. Euskaltzain osoak zutitu eta txalo artean egin diote harrera euskaltzain oso izendatu berriari. A. Mujikak hitza hartu eta eskerrak eman dizkie. Segidan, aurreko Osoko bilkuran aurkeztutako 47. araua eguneratzeko proposamenari egin zaizkion iruzkinak aletu ditu.

M. L. Oñederrak hattiera sarreran ahoskerari buruzko ohar bat sartzea proposatu du, «tt» hori dela eta. Exonomastika batzordeari egokia iruditu zaio. Ondorioz, oin-ohar hau sartuko da: “hattiera1 1 "tt" /t/ da, eta ez grafema horrek euskal forma oinarrizkoetan hartuko lukeen /c/ ahoskera palatal edo sabaikaria. Hau da, ez da *Mattin* bezala ahoskatzen”.

P. Zabaletak eskatu du 47. araua eta 53. araua osorik berraztertzea eta 38. araua, hein batean, berraztertzea, batetik, hizkuntza-izenak erabakitzeko irizpideen araberako erdara eta euskara formak desagokiak lirakeelako, eta, bestetik, 53. araua, batzordeak berak zaharkitua eta fosildua dagoela aitortu arren, ez duelako ezer proposatu egoera hori konpontzeko.

Exonomastika batzordeak adierazi du 47. araua osorik berrikusi duela eta proposatu dituen lau aldaketak besterik ez direla aldatu behar. Alegia, 47. araua osorik berraztertuta eta eguneratuta geldituko litzatekeela horrela. Ondorioz:

- 47. arauan, proposatutako lau aldaketak egitea onartu da (*akadera*, *hattiera*, *liziera* eta *sumerrera*).
- 53. araua eta 38. araua berraztertzeari dagokionez, Exonomastika batzordeak adierazi du 38. araua eguneratuta dagoela eta ez duela, beraz, beste eguneratzerik behar oraingoz.
- 53. arauari dagokionez, bi aukera proposatu ditu batzordeak: webgunean 38. araura bidaltzea, Hiztegi Batuko arauarekin gaur egun egiten den bezala, edo 53. araura ekartzea orain 38. arauan estatu-izenen datuen barnean dauden hizkuntza-izenak. Eztabaidatu ondoren, webgunean 53. arautik 38. araura bideratzea erabaki da.

Aztergai hau jorratu ostean, Enrique Maya Iruñeko alkatea batzar-aretora sartu da eta euskaltzainak agurtu ditu. A. Urrutia euskaltzainburuak Utergan, urriaren 23an aurkeztutako Joan Beriainen 1621eko *Tratatzen da nola entzun behar den meza* liburuaren faksimilea oparitu dio.

5. Exonomastika: *Munduko artelanak: pintura, argazkigintza eta eskultura* araua. Jasotako oharrak aztertu eta erabakiak hartu.

Lehenik, euskaltzain osoen oharrak aztertu eta ebatzi dira. P. Zabaletak ohar orokor bat egin du arauaren izenaz, eta *Munduko artelanen lehen zerrenda araua*

deitzea proposatu du. Exonomastika batzordeak erantzun du araugaiaren helburua ez dela artelanen zerrendei hasiera ematea, baizik eta artelanak izendatzeko irizpi-deak finkatzea eta ematen den artelan-zerrenda adibidetzat baino ez dela ematen. Eta, bestalde, 191. eta 193. arauen segida denez, bi haien moldera izendatuko dela. Honela: 194. *Artelanen izenak. Pintura, argazkigintza eta eskultura.*

Ondoren, artelanen zerrendari buruzko oharrak eztabaidatu dira banan-banan. Batzordeak aurkeztutako araugaia zerbait aldatzen duten ohar hauek onartu dira:

P. Zabaletak aurkeztutako oharren ondorioz onartutako aldaketak:

PROPOSAMENA	ERABAKIA
<i>Inpresioa, egunsentia</i>	<i>Inpresioa, eguzkia sortzen</i>
<i>Zabua / Zabuaren zorioneko istripuak</i>	<i>Zabua / Zabuaren pozezko istripuak</i>
<i>Done Jurgi eta dragoia edo San Jurgi eta dragoia</i>	<i>Done Jurgi eta herensugea edo San Jurgi eta herensugea</i>
<i>Folies-Bergereko taberna bat</i>	<i>Folies-Bergereko taberna</i>
<i>Whistlerren ama edo Gris eta beltzezko moldaketa, 1 zenbakikoa</i>	<i>Whistlerren ama edo Gris eta beltzezko 1. moldaketa</i>
<i>Brisa harrotzen (Aldeko haizea)</i>	<i>Haize kirria harrotzen (Aldeko haizea)</i>
<i>Biluzia diban batean eserita</i>	<i>Biluzia dibanean eserita</i>

M. Azkaratek aurkeztutako oharren ondorioz onartutako aldaketa:

PROPOSAMENA	ERABAKIA
<i>Natura hila tipulekin</i>	<i>Tipuladun natura hila</i>

Gainerako iruzkinak baztertu edo erretiratu dira. Ondoren, Exonomastika batzordeak araugaia aurkeztean Osoko bilkurari egindako galderak ebatzi dira. Hasi aurretik, M. Urkiak adierazi du Euskaltzaindiaren Hiztegiko lantaldearen bilera egin dela eta *odaliska*, *diban*, *anuntziazio* eta *deikunde* sarrerak onartu dituztela eta hiztegiaren hurrengo eguneratzean sartuko direla. Ondorioz, *odaliska* eta *diban* hitzei buruzko zalantzak argituztat jo dira.

Batzordeak egindako gainerako galderei oharrak egin dizkiete M. Azkaratek eta P. Zabaletak. Banan-banan eztabaidatu ondoren, erabaki hauek hartu dira:

BATZORDEAREN ZALANTZA	ERABAKIA
<i>Kristo Erredentorea edo Kristo Berreroslea</i>	<i>Kristo Erredentorea</i>
<i>Buhamea lotan edo Ijitoa lotan</i>	<i>Buhamea lotan</i>
<i>Toledoren ikuspegia edo Toledoko ikuspegia</i>	<i>Toledoko bista</i>
<i>Anuntziazioa</i>	<i>Deikundea</i>

Azkenik, *Gurutzetik jaistea* edo *Gurutzetik eraistea* kasuan, M. Azkaratek, bere oharrean, *Elizen arteko Bibliak* darabilen forma (*Gurutzetik eraistea*) onartzea proposatu du. Bibliaren euskarazko beste bertsio batzuk badirela aipatu du A. Arejitak, eta, badaezpada, haietan, besteak beste, Lontxo Zugazagak eta Marcel Etxehandik zer erabili duten jakitea komeni dela adierazi. Egiaztapen hori egitea eskatu du, eta hala egitea onartu da.

6. Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak. Batzorde ahaldunduen oharrak (XXIX). Jasotako oharrak aztertu eta erabakiak hartu.

M. Urkia Batzorde Ahaldunduko idazkariak aditzera eman duenez, urriko bileran aurkeztutako oharrei inork ez die idatzizko oharrik egin. Nolanahi ere, bileran ahoz aipatutakoei erantzuteko asmoz, argibideak prestatu ditu Batzorde Ahaldunduak.

*gizarte(-)segurantz*a forma proposatu berriak *Heg.* marka behar ote zuen aipatu zen urriko bilkuran, nazioartekoa ote zen, horiek argitzea komeni zela. Datuak biltzen dituen dokumentua aurkeztu da, bai kontzeptua bai terminoa nazioartekoa dela erakusten duena. Ontzat eman da markarik gabe jasotzea, Batzordeak proposatutakoa, hain zuzen.

uretan eragin azpisarrerako adibide batean *Madelein* izena ageri zen, EODAn ageri ez dena, A. Iñigok gogorarazi zuen moduan. I. Nemirovskiren *Suite frantsesa* liburukoa da eta obretako izenak ez dira ukitzen, baina hiztegiko erabiltzaileentzat nahasgarria izan daitekeenez, izenik gabe jaso da adibidea: *Arropa xabonatzan eta bihurtzeko bitartean eta uretan eragiten zion bitartean, ez zuen hausnarketarako astirik izaten.*

Urriko Osoko bilkuran aurkeztutako gainerakoa bere horretan onartu da.

7. Euskaltzaindiaren 2022ko egutegia. Jasotako oharra aztertu eta erabakiak hartu.

Oharra egiteko irekitako aldia ez da oharrik jaso. Ondorioz, Euskaltzaindiaren 2022ko egutegia onetsi da. Edozein gisaz, izurriteari aurre egiteko asmoz, herri-erakundeek onesten dituzten mugak kontuan izanik aldaketak izan ditzakeela jakitera eman da.

8. Esku artekoak.

8.1. Ramuntxo Camblong euskaltzain urgazlearen heriotzaren berri. Makean (Lapurdi) jaio zen, 1940ko azaroaren 11n. Elektronikako ingeniaria zen Camblong, baina euskalgintzan nabarmendu zen urte askotan: *Herria* astekariko diruzaina izan zen, Euskal Kultur Elkartearen buru ere bai, Seaskako sortzaileetako bat, eta EAJren Ipar Buru Batzarreko presidentea. Euskaltzain urgazle izendatu zen 1975eko ekainaren 27an, eta, batez ere, Jagon sailean jardun zuen (1991-1997).

Familiari eta lagunei doluminak adieraztea erabaki da Osoko bilkuran.

8.2. Arabako eta Nafarroako ordezkarietzan jarduteko bi lanposturen deialdia eginen da, datorren astelehenean aurrera. S. Aleman Nafarroako ordezkariak eta R. G. de Viñaspre Arabako ordezkariak adierazi dutenez, Nafarroako ordezkarietzan Gema Insaustik erretiroa hartzearen ondorioz sortutako hutsartea betetzeko eta Arabako ordezkarietza indartzeko, bi lanposturen deialdia egitea erabaki da Zuzendaritzan. Interesatuak abenduaren erdialdera arte izena eman ahaliko dute. Ondoren, hauen artean egokienak aukeratu eta probak eta aurrez aurreko elkarrizketak egingo dira.

8.3. Hurrengo bilkurak.

Abenduaren 3an, egoitzan, Euskaltzaindiaren Gramatika batzordeak paratutako *Euskararen gramatika* aurkeztuko da. Argitalpen hori abenduaren 8an aurkeztuko da Durangoko Azokan, 11:00etan.

56. DURANGOKO AZOKA (abenduaren 4tik 8ra). Abenduaren 6an, UPV/EHUekin batera argitaratu den *Bertsolaritzaren historia soziala. Oihartzuna, eragiletza eta gakoak (1823-2018)* liburua aurkeztuko da azokan. Elkarrizketa erara izango da eta streaming bidez emango da (17:30ean). Bertan izango dira Jon Sarasua bertsolaria eta Antxoka Agirre liburuaren egilea.

Abenduaren 9an, Baionan, Biltxokon, 18:30ean, Literatura solasaldia antolatatu du Euskaltzaindiak. Ekitaldiaren xehetasunak azaldu ditu J.-B. Coyos buruordeak.

Abenduaren 16an, 09:30-13:00 bitartean, *Bonifacio Etxegaray Corta (1878-1956). Euskaldun ikasia – Un intelectual vasco* izeneko jardunaldia egingo da SAFen egoitzan. Zuzenbidearen Euskal Akademiak, Sabino Arana Fundazioak eta Euskaltzaindiak jardun dute elkarlanean egitaraua atontzen. E. Osa idazkariordeak jardunaldiaren xehetasunak azaldu ditu.

Gaurko bilkuran onartutako egutegia kontuan hartuz, 2022ko urtarrilaren 28an, Osoko bilkura egingo da Bilbon, Egoitzan. Egun horretan, 2021. urtean hildako euskaltzainak gogorarazteko Ageriko bilkura ere egingo da.

9. Azken ordukoak.

Ez da egon.

Eta bestelako aztergairik ez dela, Osoko bilkura bukatutzat eman da, 13:00ean.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Adolfo Arejita,
idazkaria